

#9-10 от 25.04.2008

Наш славетний вуз, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» – один із найстаріших технічних вузів України – незабаром відзначатиме своє 125-річчя. Він пройшов великий і славний шлях, пережив у своєму розвитку кілька воєн і революцій, кардинальні зміни суспільно-політичного й економічного ладу, безліч реформ системи освіти, змінював свої назву й структуру, та ніколи не зраджував своєму високому призначенню – забезпечувати розвиток вітчизняної промисловості висококваліфікованими науковими й інженерними кадрами.

Ректор Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ – один із тих людей, які присвятили свій талант і саме життя вітчизняній вищій освіті, завдяки яким наша вища школа сьогодні інтегрується в світовий освітній простір і успішно конкурує зі всесвітньо відомими університетами якістю підготовки фахівців. 26 квітня цього року Леоніду Леонідовичу виповнюється 75 років, і до свого ювілею він підходить як знана в нашій державі людина, відомий діяч вітчизняної освіти, патріот, громадянин, лідер.

Його ім'я постійно входить до високих рейтингів, які проводять громадськість і засоби масової інформації. Леонід Леонідович відомий у найширших колах не лише освітян – його знають, поважають і люблять вчені, політики, творча інтелігенція і, звичайно ж, десятки тисяч фахівців у різних галузях людської діяльності – випускників ХПІ. Такий авторитет заслужений його талантом, у тому числі – людським, десятиріччями плідної праці,

натхненним служінням Освіті. Доля Леоніда ТОВАЖНЯНСЬКОГО вже більш як півстоліття пов'язана з Харківським політехнічним. Шлях до вищої освіти був розпочатий з хіміко-технологічного технікуму в Слов'янську на Донеччині. Там і проявилися визначальні риси його характеру – допитливий розум і працелюбність, ініціатива і лідерство, інтерес до багатьох речей «понад програму», прагнення і здатність доводити розпочате до кінця. І, найголовніше, вміння бачити на багато кроків уперед, працювати на перспективу. Випускник-відмінник

технікуму, він став у 1954 році студентом і, природно, також відмінником, іменним стипендіатом ХПІ.

Сам Леонід Леонідович вірить у свою щасливу долю: «Тема моєї дипломної роботи в технікумі була пов'язана з проектуванням цеху по виробництву кальцинованої соди Слов'янського содового заводу, – згадує він. – От і не вір в існування життєвої програми. Через багато років

« ».

Magna Charta Universitatum.

«» - ...

роботи по розробці обладнання для виробництва кальцинованої соди були удостоєні Державної премії України. У числі її здобувачів був і я».

Та ці події розділяли десятиріччя наполегливої творчої праці. Талановитий випускник із безперечними якостями лідера був залишений для роботи в інституті, в нього відразу

повірих ректор, відомий всій країні Герой Соціалістичної Праці, подвижник вищої освіти Михайло Федорович Семко. Від нього й перейняв молодий учений, викладач безмежну любов до рідного вузу, від нього прийняв естафету служіння Харківському політехнічному. Усе своє життя він пропрацював у ХПІ на багатьох посадах, але найдовше проректором (30 років), а потім з 1999 року – ректором. І всі діяння Леоніда Леонідовича на благо рідного вузу свідчать, що мета його життя – самовіддане служіння рідному Університетові.

Його відданість університету була, безумовно, одним з вирішальних чинників результатів виборів ректора в 1999 році, коли за кандидатуру Товажнянського проголосували 83 відсотки делегатів трудового колективу нашого університету.

Прекрасний стратег, що володіє неординарними організаторськими здібностями, він, як дійсний лідер, здатний підкоряти колективи дуже різних людей – викладачів, учених, студентів, будівельників – своїм ідеям, своїй волі. Вражаюча працездатність, могутня творча енергетика не дозволяють йому зупинитися на досягнутому. Чималою мірою його спонукає і почуття обов'язку, тому він часто бере на себе виконання найскладнішого завдання. Та внутрішня дисциплінованість і наполегливість, здібність концентруватися на найважливішому дозволяють йому добиватися поставленої мети, успіху в будь-якій справі. Ці якості його особистості значною мірою визначалися великим досвідом суспільної праці Леоніда Леонідовича – він кілька років очолював профспілковий комітет університету, працював у складі Харківської обласної ради профспілок, обирався депутатом Київської районної ради Харкова.

Саме під керівництвом ректора Л.Л. Товажнянського наш ХПІ здобув великих досягнень – став національним вузом, суттєво розширив спектр спеціальностей, впевнено опановує новітні освітні технології, поширює плідні міжнародні зв'язки, успішно розвиває науку, крокує в авангарді багатьох найсучасніших і перспективних наукових напрямків.

Університет розвивається як багатопрофільний науково-освітнянський центр України, де на 23 факультетах, 92 кафедрах навчається понад 26 тисяч студентів. НТУ «ХПІ», як відомий навчальний заклад, прийнято до міжнародних організацій: Асоціацію європейських університетів, Альянс університетів за демократію, Мережу університетів країн Чорного моря та ін. За роки існування ХПІ тут підготовлено понад 140 тисяч фахівців.

Підтвердженням високого рівня наукової та професійної підготовки, яку надає НТУ «ХПІ» своїм випускникам, є той факт, що вони плідно і творчо працюють на важливих посадах у державних, дипломатичних, громадських та інших структурах нашої держави. А ректор є одним із тих, хто закладає міцний науковий та освітній фундамент розвитку України.

Зростання потенціалу НТУ «ХПІ» і його постійний рух вперед невіддільні від самовідданої праці, постійного піклування про рідний університет ректора Л.Л. Товажнянського. Протягом багатьох років він брав активну участь у заснуванні та розвитку структурних підрозділів університету: науково-дослідних інститутів «Молнія» та «Іоносфера», наукової лабораторії «Турбінобудування», які визнані національним надбанням України; Гвардійського Інституту танкових військ імені Верховної Ради України.

Заслужений діяч науки і техніки, лауреат Державної премії України, доктор технічних наук, професор Л.Л. Товажнянський не став би таким блискучим організатором науки, якби сам не

був відомим ученим, засновником наукової школи з процесів тепло- та масообміну у каналах складної геометричної форми. Йому властива яскраво виражена наукова інтуїція – саме завдяки їй він свого часу зосередив зусилля на розвитку напрямку, який вивів його наукову школу на передові рубежі сьогоднішніх найактуальніших досліджень з енергозбереження. Під його науковим керівництвом створена та впроваджена у виробництво конструкція спеціального пластинчастого теплообмінника для колон синтезу аміаку, створена автоматизована система проектування пластинчастих теплообмінних апаратів на вітчизняному підприємстві – заводі «Павлоградхіммаш». За участю фірми «Альфа-Лаваль» (Швеція) створено вже більш як 4500 теплових пунктів, установлених в 18 областях України. Наукова спільнота гідно оцінила здобутки Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО. Саме тому він обраний дійсним членом Академії вищої освіти України і Почесним академіком Академії педагогічних наук України, а також Академії інженерних наук та Академії технологічної кібернетики. Серед інших харківських вузів, теж багатих на імена визначних науковців та видатні досягнення, вражає наш НТУ «ХПІ» – своїми майже 40 науковими школами, які не лише не втратили за роки економічних негараздів своїх надбань, а й розвинули їх, виховали нові покоління науковців, збільшили обсяги досліджень. Ректор підтримує і сприяє їх подальшому розвитку, завдяки чому науковці університету за останні 10 років отримали 10 Державних премій України в галузі науки й техніки, а обсяг наукової тематики зріс від 250 тис. грн. у 1999 році до близько 20 млн. грн. сьогодні. Науковці НТУ «ХПІ» зараз працюють над дослідженнями за 33 міжнародними грантами на суму 3 млн. євро.

Все, що знає ректор Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, він намагається передати своїм учням, докладає неабияких зусиль, щоб зберегти і примножити здобутки у галузі науки і освіти. Має багато ідей і щедро ділиться ними зі своїми послідовниками, а головне для нього – щоб ці ідеї знайшли своє втілення в житті.

Сфері освіти взагалі притаманні спадковість, неперервність традицій, нерозривний зв'язок поколінь. У багатогранному процесі діяльності вищої школи дуже важливим є особистий приклад – тут не всьому можна навчитися за підручниками. Сам ректор з вдячністю і великою пошаною згадує своїх попередників, Учителів і успішно розвиває закладені ними традиції. Прийшовши до керівництва університетом у 1999 році, він поступово формувал ректорат, корпус деканів, не боячись доручати важливі ділянки порівняно молодим людям. І, водночас, шанобливо ставився до старшого покоління керівників, зберігаючи для університету їх досвід і мудрість. Для кожного з викладачів, професорів, деканів нового покоління Леонід Леонідович залишається взірцем керівника, педагога, старшого товариша. Він неймовірно захоплений справою свого життя – розвитком і вдосконаленням вищої технічної освіти, підготовкою фахівців світового рівня з сучасною фундаментальною, інформаційною, технологічною, конструкторською, правовою, менеджерською, екологічною, гуманітарною підготовкою.

Метою ректора від самого початку його діяльності було спрямування НТУ «ХПІ» по інноваційному шляху розвитку, забезпечення його випускникам можливості стати учасниками побудови суспільства XXI століття – суспільства знань. Професор Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ зробив значний внесок у впровадження вимог Болонського процесу та

створення нового переліку спеціальностей, затвердженого Кабінетом Міністрів України у 2006 році. Одним із перших українських університетів НТУ «ХПІ» в 1996 році розпочав підготовку бакалаврів і магістрів, за останні 10 років у нашому університеті створено сім нових факультетів, 18 кафедр. Ректор брав особисту участь у відкритті підготовки фахівців за 40 новими спеціальностями, а ще раніше – у створенні на базі ХПІ нових вузів: Сумського державного університету та Кременчуцького політехнічного інституту.

Значний внесок зроблено Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИМ у розробку озброєння та підготовку офіцерів для Збройних Сил України, вирішення реальних науково-технічних проблем на підприємствах концерну «Бронетехніка України». Він був ініціатором тісного співробітництва НТУ «ХПІ» з проектними, науково-освітніми та виробничими колективами: НТУ «ХПІ», Інституту електрозварювання ім. Патона, ХКБМ ім. Морозова, ДП «Завод ім. Малишева», ФЕД. На базі цього об'єднання вчені університету за участі Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО внесли значний вклад у розробку нової та вдосконалення існуючої військової техніки.

Державний підхід до вирішення проблем різного рівня, масштабне мислення дозволяють йому не тільки з успіхом, творчо брати участь в реформуванні вищої школи, але і використовувати свій і увіреного йому університету інтелектуальний потенціал в досягненні цілей державотворення.

Особливе значення для нашого регіону мають концептуальні основи моделі організації території Харківської області з урахуванням положень проекту Закону України «Про територіальний устрій України», розроблені під керівництвом та за участю професора Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, за підтримки Кабінету Міністрів України та Харківської обласної держадміністрації. Тут, як завжди, вирішальну роль відіграли такі якості ректора НТУ «ХПІ», як відчуття нового, державний стиль мислення і палке бажання сприяти розвитку України. Ці риси також яскраво виявилися у справі інтеграції вітчизняної системи вищої світи в європейську і світову.

Розмаїття міжнародних контактів Харківського політехнічного, його авторитет у світовій спільноті величезною мірою обумовлені особистістю ректора, його комунікабельністю, щирістю, дипломатичним даром. НТУ «ХПІ» під керівництвом Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО підтримує стосунки з 64 вищими навчальними закладами й фірмами світу, в університеті виконуються 33 міжнародних проекти на суму 3,9 млн. дол., керівництво 4-х із них здійснює ректор особисто.

Новітні інформаційні і інші надсучасні технології, розвиток матеріальної бази університету, будівництво нових корпусів – ці і безліч інших турбот та проблем успішно вирішує з колективом однодумців ректор. Професор Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ брав участь у проектуванні та будівництві 3-х навчальних корпусів, Палацу спорту, двох гуртожитків, їдальні, спортивної бази в Алушті, науково-дослідного комплексу інституту «Молнія» та створенні видавничого центру. Святом любові до alma mater, шани до освіти і її величності – Книги – став благодійний вечір на користь будівництва фундаментальної бібліотеки на 2 млн. томів, споруди, в будівництво якої велику долю внесли члени Асоціації випускників університету і громадськість Харківщини. Завдяки значним зусиллям ректора Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО будівництво бібліотеки завершується.

Головною особою, навкруг якої обертаються життя і діяльність університету, ректор вважає студента. Саме їм – вихованцям ХПІ – віддає Леонід Леонідович своє сердечне тепло і турботу. Щоб упевнитися в цьому, досить побачити його щирі радість у дні посвячення в студенти, або вручення дипломів випускникам, або вшанування спортсменів, які триумфально захищають честь НТУ «ХПІ», Харківщини і всієї України на змаганнях світового рівня. 4 роки поспіль наша збірна виборює першість в Універсіаді України, лише за минулий навчальний рік атлети ХПІ завоювали 81 золоту, 64 срібних, 47 бронзових медалей! Тісно пов'язані з особистим піклуванням ректора бурхливий розвиток спорту високих досягнень і підвищення рівня фізичної культури студентів і співробітників університету.

Нещодавно ми вітали Леоніда Леонідовича з високою нагородою – орденом князя Ярослава Мудрого. Це визнання незаперечних заслуг цієї непересічної людини, знайомство і співпраця з якою залишає незабутнє враження, глибоко впливає на розвиток людей і подій. Людини – творця, працелюба, лідера.

Дорогий наш ректоре! В цей особливий для Вас день колектив НТУ «ХПІ» гаряче вітає Вас із ювілеєм! Прийміть щирі побажання міцного здоров'я, довгих років життя, миру, злагоди, нових творчих здобутків!